

**REPUBLIKA HRVATSKA
PRAVOBRANITELJICA ZA DJECU**

DPR-004-01/14-0079

Zagreb, 16. prosinca 2014.

**Vlada Republike Hrvatske
n/r predsjednika gosp. Zorana Milanovića
Trg sv. Marka 2, 10000 Zagreb**

Predmet: zaštita prava i interesa djece na poplavljenim područjima

- *preporuka, upućuje se*
- *izvješće, moli se*

Poštovani gospodine Milanoviću,

Pravobraniteljica za djecu u nekoliko navrata je obišla djecu s poplavljenih područja u Slavoniji koja zajedno s drugim članovima svojih obitelji, žive u teškim uvjetima. Posljednji put to je učinila u prosincu, zajedno s predstavnicima UNICEF-ovog ureda u Hrvatskoj. Nakon prvih obilazaka, neposredno poslije katastrofalne poplave, uputili smo Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta (MZOS) i Ministarstvu socijalne politike i mladih (MSPM), u srpnju 2014., preporuke za žurno poduzimanje mjera radi omogućavanja uobičajenih dječjih aktivnosti na tim područjima te za pojačano organiziranje okupacionih aktivnosti kreativnog, edukativnog, rekreativnog i zabavnog karaktera, posebice tijekom ljeta, a u svrhu lakšeg nošenja sa stresnim iskustvima te osnaživanja djece u proradi traume.

U skladu sa svojom ulogom i ovlastima, pravobraniteljica za djecu ovom prilikom želi upozoriti i Vladu RH na neke uočene probleme aktualne danas, sedam mjeseci nakon poplave, s obzirom na to da se, osim spomenuta dva resora, i drugi dijelovi Vlade RH bave aspektima važnim za zaštitu djece u poplavljenim područjima. Stoga Vam želimo iznijeti svoja opažanja, preporuke i prijedloge za zaštitu prava i interesa djece, u skladu s obvezama koje proizlaze iz Konvencije o pravima djeteta.

Zbog svoje dobi i ovisnosti o odraslima, djeca su ranjiva skupina društva. Ranjivost se dodatno pojačava u izvanrednim i ekstremnim okolnostima, poput elementarne nepogode - poplave koja je zadesila istok Slavonije, a posebice ako situacija krize dugo traje. Podsjećamo i da se već postojeće nejednakosti među ljudima dodatno pogoršavaju uslijed nepovoljnih okolnosti što ima posebno teške posljedice po djecu. **Stoga preporučamo kod obnove stambenog fonda i zbrinjavanja prioritet dati obiteljima s djecom, posebice onima s većim brojem djece.**

Podržavamo procjene i preporuke drugih tijela i institucija, posebice pučke pravobraniteljice koji se odnose na trenutačno stanje i razinu zadovoljenja potreba stanovništva na poplavljenim područjima, naročito u kontejnerskim naseljima, primarno onih egzistencijalnih. Djeca dijele sudbinu i probleme svojih roditelja pa se sve te preporuke odnose i na zaštitu njihovih prava i interesa. No, upravo zbog težine i složenosti stanja, djeca ostaju nevidljiva u općim podacima, a njihove specifične potrebe nerijetko se gube iz fokusa. Ovom prilikom želimo izdvojiti **specifične probleme i potrebe koje se odnose isključivo na djecu** te preporučiti mjere i aktivnosti za poboljšanje postojećega stanja.

1. Uočili smo **nedostatke u vođenju evidencija o djeci**, kao skupini u poplavljenim područjima, posebice u odnosu na dobne podskupine. Uočili smo i manjkavosti u detektiranju potreba svakog djeteta te evidentiranju do sada poduzetih intervencija – humanitarnih, psihosocijalnih, zdravstvenih i drugih. Stoga **preporučamo vođenje cjelovitije i detaljnije evidencije o djeci**, posebice s obzirom na dob, uz navođenje drugih specifičnih obilježja (uključenost u dječji vrtić ili školu, naziv škole, potreba za pomoći u učenju, napomene o djetetovom zdravstvenom statusu ili teškoćama u razvoju itd.). Takvi podaci omogućit će planiranje specifičnih psihosocijalnih intervencija te odgovarajuću ponudu aktivnosti primjerenih određenoj dobnoj skupini. Ovakvim evidentiranjem mogla bi se ujedno pratiti i evaluirati sveobuhvatnost poduzetih mjera u zaštiti prava i interesa svakog djeteta, a podaci bi se mogli koristiti za analizu i unaprjeđenje mjera na nacionalnoj razini za eventualne buduće krizne situacije.

2. Roditelji iz kontejnerskog naselja, s kojima smo razgovarali, rekli su nam da im je **humanitarna pomoć** osigurana u dovoljnoj količini, ali nedostaju higijenske potrepštine za malu djecu (pelene, vlažne higijenske maramice i sredstva za njegu djece) dječja hrana i mlijeko za dojenčad. Budući da je u kontejnerima vrlo teško organizirati kuhanje i dnevnu brigu o potrebama djece, smatramo da je nužno roditeljima najmlađe djece omogućiti dovoljnu količinu odgovarajuće hrane za djecu te **preporučamo da se u traženju, zaprimanju i distribuiranju humanitarne pomoći s posebnom pažnjom vodi računa o potrebama male djece i dojenčadi**.

3. Prema podacima iz Izvješća pučke pravobraniteljice, stradalnici rijetko samoinicijativno traže **psihološku pomoć**, iako im je ona ponuđena, a razlozi se pripisuju nelagodi zbog moguće stigmatizacije. Pučka pravobraniteljica preporučila je stoga da se uvjeti unaprijede tako što će osigurati kontinuirana dostupnost i proaktivni pristup u pružanju psihološke pomoći svim stradalnicima, a ne samo onima koji osobno zatraže pomoć.

Poznato je da u stresnim situacijama djeca mogu iskazivati čitav niz emocionalnih i ponašajnih teškoća te im je nužna pomoć odraslih kako bi ih prevladala. Budući da će djeca još rjeđe sama potražiti pomoć stručnjaka, **preporučamo da se odgovarajuća psihološka podrška i pomoć proaktivno organiziraju i posebno za djecu**, kojoj također treba osigurati dostupnost stručnjaka. Preporučamo i da se organiziraju **edukativne radionice za roditelje** kako bi se mogli nositi s teškoćama svoje djece, pružiti im pomoć i podršku te prepoznati kada problemi zahtijevaju pomoć stručnjaka.

4. Prilikom obilaska uočili smo aktivnosti udruga i institucija u **strukturiranju slobodnog vremena u vidu brojnih aktivnosti za djecu**, a što je u skladu s našom ranijom preporukom o potrebi organiziranog bavljenja djecom u trenucima krize. Preporučamo nastavak započetih aktivnosti te njihovo nužno intenziviranje za vrijeme zimskih praznika, kako bi djeca što manje vremena provodila u skućenim uvjetima u kontejnerima. Preporučamo da se aktivnosti za vrijeme zimskih praznika organiziraju i u prostorima škola.

5. U razgovoru s roditeljima uočili smo potrebu za pružanjem **pomoći djeci u učenju**, što je nemoguće organizirati u kontejnerima, u kojima je otežano i redovito pisanja zadaće i učenja. Stoga preporučamo **organiziranje produženog boravka u školama na području pogođenom poplavama**, kako bi djeca svakodnevno nakon nastave dobivala pomoć i podršku u učenju i svladavanju školskih zadataka. Preporučamo da se djeci obuhvaćenoj dnevnim boravkom omogućí i topli obrok. U provođenju ove aktivnosti nužna je pomoć i podrška resornog MZOS-a.

6. I u ovako teškim uvjetima vrlo je važno pristupati djeci u skladu s njihovim **pravom na participaciju**, prema Konvenciji o pravima djeteta. Zato preporučamo uključiti djecu i u kreiranje mjera koje se odnose izravno na njih. Aktivno sudjelovanje u razmjeni mišljenja i uključivanje djece u kreiranje aktivnosti za oporavak zajednice zasigurno utječu na povećanje

razine njihove otpornosti i brži oporavak od traumatskog iskustva. Djecu valja konzultirati ne samo u izboru aktivnosti slobodnog vremena i o načinu pružanja pomoći u učenju već i o tome kako ona mogu pridonijeti obnovi života u zajednici. Za takav oblik aktivnog dječjeg sudjelovanja nužno je vođenje i pomoć odraslih osoba, koje će ujedno biti spona između djece te institucija i tijela na lokalnoj i nacionalnoj razini.

Nadamo se da ćete uvažiti naše preporuke te da ćete se i svojim autoritetom zauzeti za njihovo provođenje i aktivitet nadležnih tijela u vezi s time. Pogotovo je to važno da bi se izbjeglo daljnje pogoršavanje položaja djece koja su i do sada živjela u nepovoljnim uvjetima, dodatno pogoršanim katastrofalnom poplavom. Ljubazno molimo da nas, sukladno čl. 11. Zakona o pravobranitelju za djecu (NN 96/03) izvijestite o Vašem stavu i mogućnostima provedbe ovih preporuka.

S poštovanjem,

PRAVOBRANITELJICA ZA DJECU
doc.dr.sc. Ivana Milas Klarić

O tome obavijest:

- 1) Potpredsjednica Vlade RH i ministrica socijalne politike
i mladih gđa Milanka Opačić, Trg sv. Marka 2, 10000 Zagreb

- 2) Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, ministar prof. dr. sc. Vedran Mornar
Donje Svetice 38, 10000 Zagreb

- 3) Ministarstvo socijalne politike i mladih
Savska cesta 66, 10000 Zagreb

- 4) Ured UNICEF-a u Hrvatskoj, predstojnica Valentina Otmačić
Radnička cesta 41/7, 10000 Zagreb

- 5) Pučka pravobraniteljica mr. sc. Lora Vidović
Trg hrvatskih velikana 6, 10000 Zagreb